

Smernice za Efikasan Rad **Opštinskih** **Koordinacionih Mehanizama** **za Borbu Protiv Nasilja** **u Porodici (OKMNP)**

Smernice za Efikasan
Rad **Opštinskih**
Koordinacionih Mehanizama
za Borbu Protiv Nasilja
u Porodici (OKMNP)

SKRAĆENICE

ABPP	Agencija za besplatnu pravnu pomoć
ARP	Agencija za rodnu ravnopravnost
CSR	Centri za socijalni rad
IK	Istanbulska konvencija
KKNP	Kosovski koordinator za borbu protiv nasilja u porodici
KSZNP	Kosovska strategija za zaštitu od nasilja u porodici i nasilja nad ženama
KSZNPAP	Kosovska strategija za zaštitu od nasilja u porodici i nasilja nad ženama i Akcioni plan
KZK	Krivični zakonik Kosova
KZPŽ	Kancelarija za zastupanje i pomoć žrtvama
MoR	Memorandum o razumevanju
MP	Ministarstvo pravde
MRSZ	Ministarstvo rada i socijalne zaštite
NNŽ	Nasilje nad ženama
NP	Nasilje u porodici
NVO	Nevladine organizacije
OEBS	Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju
OGD	Organizacije građanskog društva
OKMNP	Opštinski koordinacioni mehanizam za borbu protiv nasilja u porodici
OP	Opis poslova
OSRR	Opštinski službenici za rodnu ravnopravnost
PK	Policija Kosova
RZN	Rodno zasnovano nasilje
SE	Savet Evrope
SOP	Standardni operativni postupci za zaštitu od nasilja u porodici
UN	Ujedinjene nacije
ZZNP	Zakon o zaštiti od nasilja u porodici
ZŽ	Zastupnici žrtava

SADRŽAJ

I Uvod	5
Kontekst i važnost ažuriranja Smernica	6
II Pravni osnov za OKMNP	7
III Svrha OKMNP	8
IV Važnost multiinstitucionalnog i koordinisanog pristupa nasilju u porodici	11
Koordinacija	12
Sprečavanje i podizanje svesti	13
Preporuke za politiku intervenisanja i upućivanja na službe	14
Devet vodećih načela za delotvoran multisektorski pristup u sprečavanju i reagovanju na nasilje nad ženama i nasilje u porodici	15
V Uloge i odgovornosti članova OKMNP	18
Članovi OKMNP i njihove uloge	19
B. Uloga koordinatora OKMNP	25
Kontrolna lista za koordinatora OKMNP	26
VI Sastanci OKMNP	27
Učestalost sastanaka OKMNP i učešće	27
Pripreme za sastanke OKMNP	27
Održavanje sastanka OKMNP	28
Završetak sastanka OKMNP	28
Nakon sastanka OKMNP	28
VII Prikupljanje podataka, analiza i izveštavanje	30
Prikupljanje i analiza podataka	30
Izveštavanje	31
VIII Obuka i razvoj kapaciteta članova OKMNP	33

ANEKSI

Aneks 1: Pravni okvir i okvir praktične politike koji uređuje rad OKMNP.....	35
Aneks 2: Član 7 Konvencije Saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija)	36
Aneks 3: Opis poslova Opštinskog koordinacionog mehanizma za borbu protiv nasilja u porodici (obrazac).....	38
Aneks 4: Zapisnici sa sastanaka OKMNP za podršku koordinatoru OKMNP - obrazac	41
Aneks 5: Obrazac za tromesečne izveštaje članova OKMNP i tromesečne/godišnje izveštaje koje priprema koordinatorski OKMNP.....	42

I UVOD

Nasilje u porodici (NP) i nasilje nad ženama (NNŽ) predstavljaju neprihvatljive povrede osnovnih ljudskih prava i sloboda, koje pogađaju društva u celom svetu. Na Kosovu je nasilje u porodici i dalje jedan od najozbiljnijih problema sa kojima se suočava društvo. Žene češće od muškaraca doživljavaju nasilje u porodici, ali ovaj problem pogađa i muškarce. Deca (dečaci i devojčice) su često žrtve ili svedoci nasilja u porodici. Anketa koju je 2019. objavila Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS) sa podacima prikupljenim tokom 2018. godine utvrdila je da je 57% ispitanica na Kosovu doživelo psihičko, fizičko ili seksualno nasilje posle svoje 15. godine. Tačnije, 53% žena je doživelo psihičko nasilje, 9% fizičko nasilje i 4% seksualno nasilje od strane intimnog partnera. Osim toga, 48% ispitanica još uvek smatra da je takvo nasilje, posebno nasilje u porodici, privatna stvar. Ovo objašnjava zašto se nasilje u porodici na Kosovu ne prijavljuje uvek i često ostaje neotkriveno.¹

Sprečavanje incidenata nasilja u porodici i nasilja nad ženama i reagovanje na te incidente zahteva sistematski, multisektorski i koordinisani odgovor nadležnih institucija na nivou vlade i na lokalnom nivou. Trenutne strukture na lokalnom nivou su opštinski koordinacioni mehanizmi za borbu protiv nasilja u porodici (OKMNP), koji nastoje da obezbede koordinisan odgovor lokalnih organa na nasilje u porodici. OKMNP se obično uspostavljaju kroz memorandume o razumevanju (MoR), koji uključuju različite relevantne zainteresovane strane, kao što su policija, sudije, tužioci, socijalne službe, opštinski službenici, zastupnici žrtava, organizacije građanskog društva (OGD) i sigurne kuće.

Do marta 2023. godine, kroz memorandume o razumevanju uspostavljena su ukupno 33² ovakva mehanizma, koji obuhvataju većinu opština na Kosovu. Od toga je 20 uspostavljeno uz direktnu podršku Misije OEBS-a na Kosovu, a ostali uz podršku Kancelarije UN Women na Kosovu.

U fokusu ovih smernica jeste davanje praktičnih saveta (uključujući korisne obrasce, kao što su obrasci za izveštavanje i sastavljanje zapisnika sa sastanaka, u aneksima)

1 „Anketa o dobrobiti i bezbednosti žena na Kosovu“, OEBS 2019. Dostupno na <https://www.osce.org/files/f/documents/2/f/439793.pdf>.

2 Dečane, Dragaš, Uroševac, Đakovica, Gnjilane, Glogovac, Gračanica, Elez Han, Kosovo Polje, Istok, Kačanik, Klina, Klokot, Parteš, Leposavić, Lipljan, Mališevo, Mamuša, Severna Mitrovica, Južna Mitrovica, Obilić, Peć, Priština, Prizren, Štimlje, Srbica, Suva Reka, Vitina, Zvečan, Zubin Potok, Kamenica, Vučitrn. U martu 2023. godine Misija je podržala uspostavljanje dva OKMNP, u opštinama Novo Brdo i Ranilug.

članovima OKMNP za delotvorniji i koordinisaniji odgovor na nasilje u porodici na lokalnom nivou. Smernice obuhvataju sledeće teme: 1) pravni osnov za OKMNP; 2) svrha OKMNP; 3) važnost multiinstitucionalnog i koordinisanog pristupa; 4) uloge članova OKMNP, uključujući koordinatora; 5) organizovanje sastanaka za članove OKMNP; 6) prikupljanje podataka i izveštavanje; i 7) obuka i razvoj kapaciteta članova OKMNP.

Smernice su zasnovane na sadašnjem okviru koji uređuje OKMNP, a namenjene su članovima ovih mehanizama da ih koriste kao praktičan alat u svom svakodnevnom radu. Budući da će mandat i mehanizam OKMNP nastaviti da se razvijaju u narednim godinama, treba ih periodično menjati i dopunjavati kako bi se odgovorilo na promene okvira i rastuće potrebe.

Kontekst i važnost ažuriranja Smernica

Smernice su izrađene kao deo vanbudžetskog projekta „Podrška mehanizmima za zaštitu žrtava nasilja u porodici u opštinama Priština, Južna Mitrovica, Mamuša i Gračanica (Pilot projekat)“ koji finansira Vlada Francuske.

Pilot opštine Priština, Gračanica, Južna Mitrovica i Mamuša odabrane su da bi se odrazila raznolikost na Kosovu. Mamuša je pretežno naseljena zajednicom kosovskih Turaka, a Gračanica zajednicom kosovskih Srba.

Treba napomenuti da su svi podaci navedeni u dokumentu zasnovani na aktivnostima nadgledanja, koje Misija OEBS-a na Kosovu sprovodi u poslednjih pet godina. Smernice su rezultat sveobuhvatnih konsultacija sa članovima OKMNP širom Kosova i radionica održanih sa četiri ciljana OKMNP u opštinama Priština, Gračanica, Južna Mitrovica i Mamuša. Ove smernice treba redovno ažurirati kako se budu donosili novi zakoni koji utiču na OKMNP i kako se bude menjala situacija.

Iako se Smernice objavljuju, Misija OEBS-a na Kosovu podstiče opštine da pripreme svoje interne propise koji će olakšati potpuno i pravilno funkcionisanje OKMNP i detaljno utvrditi rad i uloge ovih mehanizama u odgovarajućim opštinama, uključujući sastav, sastanke i izveštavanje na osnovu njihovih lokalnih potreba.

II PRAVNI OSNOV ZA OKMNP

Sadašnji primarni pravni osnov za OKMNP je član 7 Konvencije Saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija) (videti Aneks 1), koji zahteva da sve nadležne službe sarađuju i preduzimaju mere u borbi protiv nasilja u porodici. Istanbulska konvencija se direktno primenjuje na Kosovu na osnovu člana 22 Ustava³.

Nasilje u porodici je krivično delo prema Krivičnom zakoniku Kosova, a njime se bave i razni drugi zakoni (videti Aneks I) i praktične politike. Tu spadaju *Zakon br. 03/L-182 o zaštiti od nasilja u porodici*, *Standardni operativni postupak za zaštitu od nasilja u porodici na Kosovu* (2013) i *Kosovska strategija za zaštitu od nasilja u porodici 2022-2026*.

Kosovo je u procesu donošenja novog zakona o sprečavanju i zaštiti od nasilja u porodici, nasilja nad ženama i rodno zasnovanog nasilja (RZN). Novi zakon će biti u skladu sa standardima Istanbulske konvencije. Njegov cilj je i da uvrsti posebne zakonske odredbe koje će obezbediti pravilno uspostavljanje OKMNP, uključujući nova podzakonska akta koja zahtevaju multiinstitucionalni odgovor na nasilje nad ženama i nasilje u porodici i pružanje dodatne pravne, administrativne i ekonomske podrške ovim mehanizmima. Novi zakon će se baviti i drugim vidovima nasilja nad ženama, ne samo nasiljem u porodici.

Smernice treba ažurirati svake godine kako bi se uzele u obzir nove zakonske promene na Kosovu i ažurirale najbolje prakse u radu OKMNP.

³ Izmena br. 26 od 30. septembra 2020. godine, dostupno na <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=31730>

III SVRHA OKMNP

Svrha OKMNP jeste da poboljša međuinstitucionalnu saradnju u slučajevima nasilja u porodici i unapredi odgovor lokalne institucionalne politike na nasilje u porodici. Svaki institucionalni član OKMNP ima sopstvenu sektorsku odgovornost na osnovu standardnih operativnih postupaka (SOP) za zaštitu od nasilja u porodici⁴ i odgovarajućeg memoranduma o razumevanju kojim se uspostavlja taj OKMNP.

U sastavu OKMNP su predstavnici različitih sektora⁵, kao što su opštinska administracija, službe za sprovođenje zakona, pravosuđe, obrazovanje i zdravstvo, ženske nevladine organizacije, službe za zaštitu dece, Kancelarija za zastupanje i pomoć žrtvama (KZPŽ), Regionalna kancelarija za zapošljavanje, verske zajednice i drugi odgovarajući partneri.

Na redovnim sastancima OKMNP učestvuju po jedan predstavnik svake institucije i/ili član koji zamenjuje stalnog člana po potrebi. Druge institucije koje nisu stalni članovi OKMNP mogu biti pozvane da se pridruže i daju doprinos sastancima nakon odobrenja članova ovih mehanizama. Te institucije se posebno pozivaju na svaki sastanak.

Misija OEBS-a na Kosovu je 2022. godine uradila procenu u kojoj je utvrđeno da različite opštine pozivaju i angažuju različite sektore u svom multisektorskom odgovoru na nasilje u porodici. Ovo nije neobično, jer je svaki kontekst različit i može zahtevati angažovanje dodatnih članova kada se izrađuju lokalne politike sprečavanja nasilja nad ženama.

⁴<https://abgj.rksgov.net/assets/cms/uploads/files/Publikimet%20ABGJ/Procedurat%20Standarte%20t%C3%AB%20Veprimit%20p%C3%ABr%20Mbrojtje%20nga%20Dhuna%20n%C3%AB%20Familje.pdf>

⁵ U zavisnosti od strukture opština, neke direkcije se spajaju u jednu, tj. jednu opštinsku direkciju za zdravstvo i socijalnu zaštitu. Osim toga, neki od potpisnika, odnosno KZPŽ, ABPP, osnovni sud, osnovno tužilaštvo i rukovodilac sigurne kuće, učestvuju u OKMNP više opština.

MoR se često razlikuju od opštine do opštine u zavisnosti od njihovih posebnih potreba. Međutim, obično svaki MoR utvrđuje svrhu i funkcije OKMNP na sledeći način:

- organizovati i koordinisati rad odgovarajućih zainteresovanih strana u opštini kako bi se rešila pitanja NP/NNŽ na lokalnom nivou;
- izraditi zajedničke postupke i protokole;
- olakšati integrisano prikupljanje podataka;
- zalagati se za budžetska izdvajanja od strane opštinske administracije;
- utvrditi posebne službe na koje se upućuju žrtve;
- utvrditi potrebe i pružiti dodatnu podršku, ako je potrebno, žrtvama nasilja u porodici i nasilja nad ženama iz ranjivih grupa, uključujući nevećinske zajednice, osobe sa invaliditetom i starije osobe;
- podizati svest i razvijati kapacitete za postizanje nulte tolerancije prema nasilju nad ženama i nasilju u porodici;
- koordinisati nastojanja sa OGD za ženska prava;
- da bi sastanci bili efikasni i delotvorni, članovi OKMNP treba da pokažu posvećenost i redovno prisustvuju i daju svoj doprinos sastancima.

Iako se u nekim postojećim MoR spominju vođenje slučaja i naknadne povezane aktivnosti, treba ih pažljivo razmotriti kako bi se zaštitilo pravo žrtava na privatnost i poverljivost. Načelno, OKMNP u svom radu ne smeju otkrivati pojedinačne slučajeve i privatne podatke (kao što su ime, adresa, itd.); na sastancima ovih mehanizama, o vođenju slučaja treba razgovarati samo na nivou politike.

Prema najboljim međunarodnim praksama, multisektorski odgovor može da funkcioniše na dva nivoa:

Nivo politike obuhvata predstavnike visokog nivoa svake relevantne službe kao članove multisektorskog odgovora u vidu politike (npr. predsednici opština/opštinski zvaničnici, predstavnici policije, zdravstva i socijalnog, pravosudnog i obrazovnog sektora i OGD). Ovo telo koje donosi odluke odobrava zajedničke radnje (koordinisane planove, strategije, resurse, itd.) i posvećuje posebnu pažnju nadgledanju zajedničkog rada. Saradnja svih nadležnih službi na nivou politike vrši funkcije odgovora u vidu politike. Ovlašćenje za dodelu neophodnih resursa, uključujući finansijske resurse, od vitalnog je značaja za delotvorno funkcionisanje ovog tela.

Nivo **vođenja slučaja** (koji se naziva i mobilni timovi za hitne slučajeve) obuhvata stručnjake i specijaliste koji se direktno bave slučajevima nasilja u porodici i nasilja nad ženama (stručnjaci iz policijske jedinice za zaštitu od nasilja u porodici, zastupnici žrtava, tužioci, sudije, specijalizovani članovi medicinskog osoblja, lekari sudske medicine, članovi socijalne službe, ženske organizacije građanskog društva itd.). Ovi specijalizovani stručnjaci su obučeni i imaju ovlašćenje da reaguju kako bi zaštitili žrtve, procesuirali počinioce i sprovedi zajedničke preventivne mere u skladu sa potrebama žrtve.⁶ Pošto ovi timovi rade na tehničkom nivou, treba ih uspostaviti u svakoj zajednici. Zbog prava na privatnost, tokom rada OKMNP ne sme se diskutovati o detaljima koji se odnose na lične podatke⁷ individualnih slučajeva. Može se diskutovati o opštim informacijama u pogledu vođenja slučaja na nivou politike, kao što su postupci za poboljšanje opšte statistike (broj slučajeva, pol, starosne grupe, itd.).

6 Obično se ovi timovi aktiviraju na dva nivoa: (1) da bi se zadovoljile direktne potrebe žrtava, uključujući sigurnost žrtve, sigurnu kuću i zdravstvenu podršku; i (2) da bi se obezbedila sekundarna zaštita, uključujući dugoročno stanovanje, podršku za brigu o deci, zapošljavanje, usluge savetovanja za žrtve i stalnu podršku koja će omogućiti život bez nasilja.

7 „Lični podaci“ označavaju svaki podatak koji se odnosi na fizičko lice čiji je identitet određen ili odrediv, neposredno ili posredno, posebno na osnovu oznake identiteta, kao što je ime i identifikacioni broj, podataka o lokaciji, identifikatora u elektronskim komunikacionim mrežama ili jednog, odnosno više obeležja njegovog fizičkog, fiziološkog, genetskog, mentalnog, ekonomskog, kulturnog i društvenog identiteta; Član 4 Uredbe Evropske unije (EU) za zaštitu podataka o ličnosti <https://gdpr.eu/article-4-definitions>

IV VAŽNOST MULTIINSTITUCIONALNOG I KOORDINISANOG PRISTUPA NASILJU U PORODICI

Multisektorski odgovor na nasilje u porodici i nasilje nad ženama predstavlja holistički i koordinisani pristup. Koordinacija među različitim zainteresovanim stranama obezbeđuje da žrtve i osobe koje su preživele nasilje u porodici dobiju usluge na vreme i u skladu sa svojim potrebama. Osim toga, koordinacija obezbeđuje da se odgovori različitih institucija međusobno dopunjuju i proširuju, pri čemu intervencije ostaju usmerene na žrtve, a iskustva i potrebe žrtava su u potpunosti uzete u obzir. Multisektorski odgovor je usmeren na usaglašavanje programa i radnji, koje izrađuju i sprovode razne institucije koje se bave psihosocijalnom zaštitom, sprovođenjem zakona (policija, zastupnici žrtava, tužioci i pravosudni službenici), obrazovanjem i zdravstvom, kao i službenici opštinskih direkcija, nevladine institucije i drugi relevantni sektori. Ovaj pristup je zasnovan na međuinstitucionalnom partnerstvu i saradnji. Rešavanje ovog nasilja zahteva da sve uključene institucije zajednički razumeju nejednak odnos moći između muškaraca i žena u kontekstu nasilja nad ženama. Dakle, uzroci ove pojave mogu se tražiti ne samo na individualnom nivou već, naročito, i na strukturnom nivou, te ih treba eliminisati kako bi se sprečilo dalje nasilje.

Tačnije, efikasan multisektorski i koordinisani pristup nasilju u porodici i nasilju nad ženama obuhvata, između ostalog, sledeće elemente:

- primenu holističkog odgovora na sve vidove nasilja nad ženama i nasilja u porodici;
- uspostavljanje funkcionalnog sistema intervenisanja koji omogućava žrtvama da dobiju zaštitu i podršku na svim nivoima relevantne zone odgovornosti;
- učešće svih nadležnih organa, institucija, pružalaca usluga i stručnjaka uključenih u sprečavanje i borbu protiv nasilja u sistemima intervenisanja koji koriste rodno osetljiv pristup;
- zalaganje za programe rehabilitacije i reintegracije kao što su ekonomsko osnaživanje, lokalne inicijative i pristup socijalnom stanovanju.
- izrada i sprovođenje multisektorskih strategija, protokola i smernica, koji obezbeđuju pravilnu koordinaciju tako da su svi sektori i nivoi uključeni na odgovarajući način;
- pojačan angažman regionalnih i lokalnih organa, posebno organizacija za prava žena i prava žrtava, ili organizacija građanskog društva, u radu sa posebnim grupama žrtava kao što su migranti, povratnici i/ili žene sa invaliditetom;

- usvajanje pristupa usmerenog na žrtvu prilikom sprovođenja sveobuhvatnih i koordinisanih politika i mera;⁸ i
- osmišljavanje adekvatnih alata i obrazaca za dobijanje pristanka žrtve, plana upućivanja i drugih podataka.

Kada razmatraju uspostavljanje multisektorskog koordinacionog mehanizma za NP/NNŽ na lokalnom nivou, opštine treba da uzmu u obzir potrebe korisnika i razumeju lokalni kontekst. Time će se u dugoročnom smislu obezbediti delotvornost i dostupnost osnovnih usluga za žrtve.

Štaviše, planirana i dobro utemeljena koordinacija obezbeđuje usklađenost rada svih institucija i sprečava ponovnu viktimizaciju žena i dece.

Konačno, ovakav sistematski pristup povećava poverenje žrtava u sistem i pruža im adekvatnu kratkoročnu i dugoročnu podršku unutar zajednice.

Elementi izrade multisektorske politike za zaštitu od nasilja nad ženama i nasilja u porodici na lokalnom nivou

Koordinacija

Koordinacija obezbeđuje predvidljiviji, odgovorniji i delotvorniji odgovor na nasilje nad ženama i nasilje u porodici. Koordinacija na lokalnom nivou zahteva saradnju svih članova OKMNP, uključujući opštinsku administraciju, sudije, policiju, tužioce i relevantne organizacije građanskog društva, kako bi se postigao zajednički cilj. Oni rade kao partneri i uspostavljaju sistem u kojem se radnje/intervencije međusobno dopunjuju i pojačavaju konačni rezultat. Ovo zatim obezbeđuje pristupačne, poverljive i odgovarajuće politike koje štite žrtve. Multisektorska koordinacija među relevantnim akterima veoma je važna za stvaranje održivih promena u društvu koje ne prihvata i ne toleriše nasilje.⁹ Koordinacija podrazumeva i dosledno ukazivanje na to da su sprečavanje i odgovor na nasilje nad ženama i nasilje u porodici odgovornost svih u zajednici. Ona omogućava da

⁸ Objašnjenje uz Konvenciju Saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, Istanbul, članovi 5, 7 i 9, SE 11.V.2011 <https://rm.coe.int/16800d383a>

⁹ Multisektorski odgovor na rodno zasnovano nasilje <https://eeca.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Multisectoral%20response%20to%20GBV.pdf>

pružaoci usluga obezbede delotvornu, neposrednu i doslednu mrežu usluga i poboljšava kvalitet usluga koje se nude žrtvama/osobama koje su preživele nasilje u porodici. Pored toga, obezbeđuje da svi pružaoci usluga imaju pristup programima obuke čiji je rezultat pružanje osetljive i efikasne podrške žrtvama/preživelima, koja je zasnovana na njihovim potrebama, i smanjivanje ponovne viktimizacije. Na kraju, tako će se povećati poverenje žrtava/preživelih u rad institucija.¹⁰ Konačno, koordinacija obezbeđuje i promoviše zajedničko razumevanje pitanja nasilja nad ženama i nasilja u porodici među ključnim sagovornicima u izradi praktične politike. Ona podržava minimalne standarde za zaštitu od nasilja nad ženama, nadgleda poštovanje vodećih načela zaštite od nasilja nad ženama, olakšava razmenu informacija o najboljim praksama i promoviše kolektivne radnje svih nadležnih službi za sprečavanje ovog nasilja i reagovanje na njega.

Sprečavanje i podizanje svesti

Da bi se sprečilo nasilje nad ženama i nasilje u porodici, i institucije i pojedinci moraju razumeti osnovne uzroke ovih problema. Nasilje nad ženama i nasilje u porodici proističu iz dva zajednička elementa: 1) želje da se ima moć i kontrola nad drugom osobom i 2) strukturalne rodne neravnopravnosti i diskriminacije. Sprečavanje nasilja nad ženama ima za cilj razumevanje uzroka i činilaca koji doprinose nasilju nad ženama, te uspostavljanje strategija za njegovo smanjenje ili iskorenjivanje. Sprečavanje zahteva dugoročnije planiranje i primenu kako bi se predvidele suštinske promene u ekonomskom, društvenom i političkom statusu žrtava/osoba koje su preživele nasilje nad ženama i nasilje u porodici i promene u društvenim normama koje tolerišu nasilna ponašanja. Ono zahteva i nadgledanje trendova i osmišljavanje intervencija usmerenih na ove trendove.

Jedan od načina sprečavanja nasilja nad ženama i nasilja u porodici jeste ulaganje u podizanje svesti, kako bi se:

1. muškarci i žene sprečili da budu nasilni nad ženama žrtvama/preživelima ili počiniocima, i
2. promenili stavovi, ponašanja i uverenja i postigla nulta tolerancija javnosti;
3. javnost informisala o uslugama i zaštitnim mehanizmima dostupnim na lokalnom nivou.

¹⁰ Ibid

Ukoliko se nasilje u porodici i nasilje nad ženama ne prepoznaju kao problemi koji pogađaju zajednicu, onda podizanje svesti treba da bude glavni prioritet za članove OKMNP.

Konačno, mediji imaju veliki uticaj na postizanje nulte tolerancije prema nasilju nad ženama i nasilju u porodici. Stoga OKMNP treba tesno da sarađuju sa lokalnim medijima. Ovi mehanizmi treba da uspostave partnerstva sa medijima i koriste ih, kao i društvene medije, za prenošenje jasnih poruka koje će biti fokusirane na vrste nasilja u porodici, uzroke i posledice tog nasilja i raspoložive resurse i usluge za žrtve/preživele. U međuvremenu, mediji treba da izbegavaju izveštavanje fokusirano na senzacionalne aspekte nasilja nad ženama (uključujući detalje o žrtvama/preživelima, broju posekotina i udaraca, itd.).

Preporuke za politiku intervenisanja i upućivanja na službe

Multisektorski koordinacioni mehanizam je odgovoran za iniciranje, predlaganje, procenu i nadgledanje preporuka za politiku, koje šalju i donose Skupština opštine i administracija, uključujući odgovorne institucije koje se bave nasiljem u porodici na lokalnom nivou. Preporuke treba da se temelje na najboljem interesu žrtava i njihove dece i da budu prilagođene kontekstu i potrebama lokalnog stanovništva. Osim toga, multisektorski koordinacioni mehanizam treba da se stara o:

1. koordinaciji,
2. sprovođenju,
3. nadgledanju i
4. proceni usvojenih politika i mera za zaštitu od nasilja nad ženama i nasilja u porodici.¹¹

Svi članovi OKMNP treba da zagovaraju kod nadležnih institucija u svojoj opštini sprovođenje politika i programa usmerenih na borbu protiv nasilja u porodici i nasilja nad ženama.

Članove OKMNP treba redovno informisati na uopšten način i bez navođenja pojedinačnih slučajeva. Na primer, pretpostavimo da član lokalnog OKMNP ima informacije o određenom slučaju. U takvoj situaciji, ovaj slučaj treba poverljivim kanalima

¹¹ <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatynum=210>

uputiti stručnjaku za vođenje slučaja nasilja nad ženama, kao što su lokalni policijski istražitelji nasilja u porodici, socijalni radnici, OGD ili sigurne kuće.

Devet vodećih načela za delotvoran multisektorski pristup u sprečavanju i reagovanju na nasilje nad ženama i nasilje u porodici

Za delotvorno funkcionisanje OKMNP potrebno je da ovi mehanizmi u svoj svakodnevni rad uvrste vodeća načela navedena u daljem tekstu, jer su ona ključna za sprečavanje i reagovanje na nasilje nad ženama i nasilje u porodici:

- 1) Partnerstvo** – Multisektorski odgovor na NP/NNŽ podrazumeva dobru saradnju i koordinaciju uključenih institucija/organizacija koje su članovi OKMNP.
- 2) Strateško planiranje** – Sve politike za zaštitu od NP/NNŽ koje izrađuju OKMNP treba preneti u međuinstitucionalne zajedničke strategije, sa posebnim ciljevima i aktivnostima.
- 3) Odgovornost**- Svi članovi OKMNP treba da budu odgovorni za svoju uključenost i radnje dogovorenih programa/pravila svakog pojedinačnog mehanizma i da se u svom radu drže ovih vodećih načela.¹²
- 4) Pristup zasnovan na pravima** – OKMNP koriste pristupe zasnovane na pravima kada osmišljavaju preventivne politike i politike zaštite od NP/NNŽ na lokalnom nivou, dajući prioritet sigurnosti i dobrobiti žena i devojčica, ophodeći se prema ženama i devojčicama dostojanstveno, sa uvažavanjem i osećajno. Ovo načelo zahteva i zagovaranje i uspostavljanje najviših dostižnih standarda zdravstvenih, socijalnih, pravosudnih i policijskih usluga – usluga koje su kvalitetne, dostupne, pristupačne i prihvatljive ženama i devojčicama.
- 5) Unapređenje rodne ravnopravnosti i osnaživanje žena** - OKMNP moraju prepoznati da su rodna neravnopravnost i diskriminacija osnovni uzrok i posledica nasilja nad ženama i devojčicama. Stoga sve njihove aktivnosti moraju usvojiti rodno osetljiv pristup prilikom osmišljavanja politika i praksi podrške na

¹² <https://eeca.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Multisectoral%20response%20to%20GBV.pdf>

lokalnom nivou. Štaviše, te politike moraju promovisati osnaživanje žena i samostalno donošenje odluka prilikom odabira ovih usluga podrške.

- 6) **Kulturološka osetljivost i primerenost uzrastu** - Rad OKMNP mora koristiti pristup primeren kulturi i uzrastu. To znači da sve politike koje izrađuje ovo telo treba da budu u skladu sa individualnim okolnostima i životnim iskustvima različitih kategorija žena, uzimajući u obzir njihove godine, identitet, kulturu, etničku pripadnost, veroispovest, socijalno poreklo i jezik.
- 7) **Pristup usmeren na žrtvu** – Politike i intervencije koje predlažu OKMNP treba uvek da uzimaju u obzir pristupe u čijem je centru žrtva/preživela osoba. Time se obezbeđuje da sve intervencije, uključujući pružanje usluga na lokalnom nivou, uvek imaju u vidu prava, potrebe i želje žena i devojčica. Ovo iziskuje uzimanje u obzir višestrukih potreba žrtava i preživelih, raznih rizika i osetljivosti i uticaja donetih odluka i preduzetih radnji, te obezbeđuje da su sve politike prilagođene jedinstvenim zahtevima svake žene i devojčice.
- 8) **Sigurnost/poverljivost je najvažnija** - Sigurnost žena i devojčica je najvažnija; prema tome, OKMNP treba da obezbede potpunu poverljivost i ne mogu otkrivati nikakve informacije o pojedinačnim slučajevima. Osim toga, pojedinačno vođenje slučaja treba da bude van delokruga rada OKMNP. Ovi mehanizmi su tela lokalne politike i samo profesionalci uključeni u vođenje slučaja treba da budu prisutni tokom intervencije, osim kad je žrtva/preživela osoba u nečijoj pratnji na njen/njegov zahtev. Za OKMNP prioritet mora da bude sigurnost i bezbednost žrtava/preživelih i njihove dece i moraju primenjivati načelo „nenanošenja štete“.
- 9) **Odgovornost počinioca** – Uloga OKMNP jeste da zagovaraju lokalne politike koje uspostavljaju nultu toleranciju prema nekažnjavanju počinioca, pri čemu se staraju o pravičnom pristupu pravdi za žene i decu žrtve NNŽ/NP. Međutim, u skladu sa Zakonikom o krivičnom postupku i međunarodno prihvaćenim standardima pravičnog suđenja, moraju se poštovati i prava optuženog. Oni koji su osuđeni na osnovu poštovanja načela pravičnog suđenja, uključujući suđenje pred pravičnim, nezavisnim i nepristrasnim sudom, i prihvatljivih dokaza treba da se suoče sa pravdom. OKMNP u svojim nastojanjima za podizanje svesti kao ciljnu grupu nemaju samo žrtve/preživele, već i počinioce. Ovi mehanizmi treba

da se zalažu da žrtve imaju pravo glasa kad ostvaruju pristup pravdi.¹³ Međutim, potrebno je obratiti pažnju ne samo na kažnjavanje, već i na rad sa onima koji su krivi za krivična dela nasilja u porodici i na njihovu rehabilitaciju, da bi mogli ponovo da se integrišu u društvo i da ne bi ponovili krivično delo. Programe za počiniocce treba uvrstiti u kosovske strategije intervenisanja radi rešavanja nasilja nad ženama, a njihov osnovni cilj mora biti zaštita žrtve i podrška žrtvi. Uočeno je da programi za počiniocce još uvek nisu deo sistematskog odgovora Kosova na nasilje nad ženama. Međutim, novi zakoni će predvideti pravni osnov za osmišljavanje intervencija namenjenih promeni ponašanja počinioca.

13 UN Women, UNFPA, SZO, UNDP i UNODC, Paket osnovnih usluga za žene i devojčice izložene nasilju, 2015 <https://www.unfpa.org/essential-services-package-women-and-girls-subject-violence>

V ULOGE I ODGOVORNOSTI ČLANOVA OKMNP

Članovi OKMNP mogu doprineti boljem funkcionisanju i koordinaciji OKMNP tako što će redovno prisustvovati sastancima, davati svoj doprinos u diskusijama i pratiti trendove i obaveštavati o njima. Neke od uloga i odgovornosti koje se odnose na sve članove OKMNP:

- Svaki član OKMNP treba koordinatoru ovog mehanizma da dostavi zbirne statističke podatke o nasilju nad ženama i nasilju u porodici, ukazujući na posebne izazove sa kojima se suočavaju žrtve u njihovom sektoru i na sva nedavna dešavanja i trendove.
- Svaki član OKMNP treba da zna koje usluge zaštite postoje na lokalnom nivou i da ima kontakt podatke pružalaca usluga potrebne za upućivanje u skladu sa standardnim operativnim postupkom.¹⁴
- Svaki član OKMNP treba da se zalaže za reintegraciju i povratak u društvo osoba koje su preživele nasilje u porodici, kao i za održivije i rodno uključive usluge za žene i devojčice žrtve nasilja u porodici i nasilja nad ženama, uključujući programe ekonomskog osnaživanja i socijalnog stanovanja.
- Svaki član OKMNP treba da podnosi tromesečne (ili češće) narativne i statističke izveštaje koordinatoru ovog mehanizma.
- Tokom sastanaka, članovi OKMNP treba da predstavljaju statistički pregled i radnje, događaje i izazove specifične za njihovu instituciju/poslodavca.
- Koordinišu direktno sa drugim članovima OKMNP kako bi pružili podršku žrtvama nasilja u porodici.

Važno: Svi članovi OKMNP treba da poštuju pravo na privatnost i standarde poverljivosti i ne mogu otkrivati lične informacije, kao što su imena žrtava ili lični podaci.

Svi članovi OKMNP treba da se zalažu za logističku i administrativnu podršku institucija u kojima rade, kao što je organizovanje sastanaka i davanje vremena zaposlenima da prisustvuju sastancima OKMNP, te uključivanje obaveza u pogledu ovih mehanizama u opis poslova/očekivanja. Učešće u radu OKMNP treba smatrati institucionalnom odgovornošću i delom postojećih uslova za posao, a ne dodatnim radom ili volonterskim

¹⁴ Prema ovom postupku, slučaj nasilja u porodici se prepoznaje kao takav kada je prijavljen ili upućen jednom od sledećih aktera, uključujući, između ostalog: Policiju, Centar za socijalni rad, zastupnike žrtava, sigurne kuće, SOS telefonske linije, nevladine organizacije ili druge institucije.

angažmanom. Osim toga, opise poslova različitih službenika javne administracije treba revidirati i ažurirati tako da odražavaju promene u zakonima.

Članovi OKMNP i njihove uloge

Lista uobičajenih članova OKMNP navedena u daljem tekstu ukratko opisuje i njihovu karakterističnu institucionalnu ulogu (fokusravajući se na zadatke u vezi sa nasiljem u porodici) i način na koji mogu doprineti boljem funkcionisanju ovih mehanizama. Lista nije konačna i konačni sastav OKMNP u različitim opštinama zavisi od strukture i potreba opštine.

Na kraju, svaki član izabran za koordinatora (o čemu se detaljnije govori u nastavku), pored svoje uloge predstavnika institucije, treba da obavlja i zadatke koji se odnose na koordinacionu ulogu OKMNP – uključujući i zakazivanje sastanaka, utvrđivanje dnevnog reda i obezbeđivanje vođenja zapisnika i izrade izveštaja.

Predsednik opštine, zamenik predsednika opštine ili predstavnik opštinske administracije:

- preuzima glavnu ulogu u uspostavljanju i nadgledanju OKMNP i pružanju podrške ovim mehanizmima;
- podržava izradu internih dokumenata koji pomažu funkcionisanju OKMNP i obezbeđuje sprovođenje sporazuma o razumevanju;
- prima, prikuplja i analizira izveštaje o relevantnim rodno raščlanjenim statističkim podacima od koordinira OKMNP kako bi obezbedio informacije za relevantne opštinske odluke i politike;
- prima i analizira tromesečne i godišnje izveštaje o radu OKMNP dobijene od koordinatora ;
- obezbeđuje i koordiniše neophodnu podršku za institucije koje se bave slučajevima nasilja u porodici;
- smešta osobe koje su preživele nasilje u porodici u opštinske programe socijalnog stanovanja (ključne utvrđene potrebe žrtava) i druge opštinske programe namenjene ranjivim grupama; i
- kod vladinih institucija, privatnog sektora i donatora zagovara obezbeđivanje zaštite i reintegracije osoba koje su preživele nasilje u porodici;
- obezbeđuje delotvoran prenos vodeće uloge na buduće predsednike opština/opštinske zvaničnike nakon lokalnih izbora i naknadnih promena.

Opštinski službenik za rodnu ravnopravnost:

- podržava koordinatora i OKMNP;
- preduzima potrebne mere za zagovaranje i promovisanje programa za zaštitu od nasilja u porodici i osnaživanje žena.

Opštinska direkcija za obrazovanje:

- obezbeđuje da žrtve nasilja u porodici, posebno deca i mlade žene, imaju pristup obrazovanju;
- podstiče stvaranje sigurnog okruženja za učenike žrtve nasilja u porodici, u skladu sa svim važećim nalogima za zaštitu;
- osmišljava dopunske nastavne/promotivne materijale o različitim temama koje doprinose promociji nenasilja, tj. nenasilno rešavanje sukoba u međuljudskim odnosima, nasilje u porodici, uznemiravanje, seksualno uznemiravanje u obrazovnom okruženju i uloga obrazovnih institucija;
- uključuje teme nasilja nad ženama i nasilja u porodici u programe obuke za nastavnike, administrativno osoblje i druge zaposlene u školama i direkciji;
- doprinosi izradi formalnih i neformalnih nastavnih planova i programa za zaštitu od nasilja nad ženama i nasilju u porodici;
- uspostavlja ili podržava programe koji imaju za cilj da počinioci nasilja u porodici savladaju i usvoje nenasilno ponašanje u međuljudskim odnosima u skladu sa Istanbulskom konvencijom;
- izrađuje radne planove za kampanje podizanja svesti učenika i dece pružajući informacije o dešavanjima, incidentima, mehanizmima, zakonima i mogućoj podršci žrtvama nasilja u porodici;
- podstiče uspostavljanje mehanizama posredstvom kojih učenici mogu da prijave i izraze zabrinutost zbog nasilja nad ženama i nasilja u porodici u školi ili van nje;
- sa članovima OKMNP deli relevantne informacije o dinamici nasilja u porodici i napretku aktivnosti u oblasti obrazovanja.

Opštinska direkcija za zdravstvo i socijalnu zaštitu:

- obezbeđuje da žrtve nasilja u porodici i nasilja nad ženama dobiju medicinske usluge i finansijsku podršku kada se žrtva javi u centar porodične medicine;
- upravlja socijalnim službama u opštini i centrima porodične medicine;
- u skupštini opštine zagovara uključivanje žrtava porodičnog nasilja i nasilja nad ženama kao potencijalnih korisnika programa socijalnog stanovanja;

- poverljivo upućuje potencijalne žrtve nasilja u porodici na druge relevantne članove OKMNP (policija, sigurna kuća, CSR i/ili zastupnici žrtava) u skladu sa standardnim operativnim postupkom i podiže svest o potencijalnim aktivnostima kako bi se obezbedilo da žrtve nasilja u porodici imaju pristup neophodnim zdravstvenim i socijalnim uslugama.

Opštinska kancelarija za zajednice i povratak:

- prati trendove i prikuplja informacije o slučajevima nasilja u porodici u nevećinskim zajednicama;
- podržava druge članove OKMNP u osmišljavanju konkretnih koraka za uključivanje i podizanje svesti nevećinskih zajednica o nasilju u porodici;
- podiže svest među članovima OKMNP o tome kako da rešavaju pitanje nasilja u porodici u nevećinskim zajednicama i ovim mehanizmima dostavlja potrebne podatke, pri čemu obezbeđuje i poverljivost dostavljenih podataka.

Policija Kosova/Sektor za borbu protiv nasilja u porodici:

- deluje kao prvi kontakt za žrtve nasilja u porodici, daje žrtvama potrebne informacije, vodi ih kroz proces reagovanja i poverljivo ih upućuje na druge aktere u skladu sa standardnim operativnim postupkom;
- istražuje slučajeve; preduzima sve neophodne mere za zaštitu žrtava nasilja u porodici primenom srazmernih mera prema važećem zakonu; izvršava naloge za zaštitu i naloge za hitnu zaštitu; izdaje naloge za privremenu hitnu zaštitu; i zadržava osumnjičenog počinioa nasilja u porodici radi sprečavanja daljeg nasilja;
- prikuplja podatke o slučajevima nasilja u porodici koje su prijavile žrtve i dostavlja relevantne statističke i analitičke podatke članovima OKMNP podižući svest o slučajevima nasilja u porodici.

Policijski inspektorat/Istražno odeljenje:

- podržava i štiti žrtve nasilja u porodici od počinilaca;
- sarađuje sa OKMNP dostavljanjem relevantnih statističkih i analitičkih podataka.

Tužilac:

- istražuje navodne slučajeve nasilja u porodici i utvrđuje da li postoji dovoljno dokaza za krivično gonjenje počinilaca nasilja u porodici; treba redovno da informiše žrtvu o statusu slučaja;

- podržava rad OKMNP tako što slučajeve nasilja u porodici tretira kao prioritete, izveštava OKMNP o rezultatima (uz čuvanje poverljivosti svih informacija koje nisu javne ili su poverljive).

Sudije:

- donose presude u slučajevima nasilja u porodici u razumnom roku; staraju se o poštovanju standarda pravičnog suđenja; staraju se o ravnopravnosti strana u postupku; i obezbeđuju da su prava okrivljenog i žrtve zaštićena;
- izdaju naloge za zaštitu kada je to potrebno ili preporučljivo prema važećem zakonu;
- dele javne informacije i trendove predmeta u vezi sa nasiljem u porodici; napominju sve probleme sa zakonom.

Kancelarija za zastupanje i pomoć žrtvama/zastupnici žrtava:

- uspostavljaju prvi kontakt sa žrtvama nasilja u porodici, savetuju ih i zastupaju; učestvuju na sudskim ročištima i pružaju podršku žrtvama tokom celog sudskog procesa;
- obaveštavaju žrtve nasilja u porodici o njihovim pravima i dostupnim uslugama;
- savetuju i pokreću postupke za određivanje mera zaštite i izdavanje naloga za zaštitu;
- podržavaju rad OKMNP dostavljanjem relevantnih informacija kako bi članovi bili upoznati sa uslugama koje su dostupne žrtvama.

Agencija za besplatnu pravnu pomoć:

- pruža besplatnu pravnu pomoć prema kosovskom zakonu; žrtvama nasilja u porodici omogućava pristup pravdi savetujući ih o njihovim zakonskim pravima;
- zastupa žrtve pred sudovima ili administrativnim telima; pruža podršku u izradi pravnih dokumenata;
- deli javne informacije o slučajevima nasilja u porodici sa ostalim članovima OKMNP kada su usluge besplatne pravne pomoći pružene; uopšteno opisuju pružene usluge, pri čemu čuva poverljivost;
- u saradnji sa OKMNP organizuje kampanje podizanja pravne svesti, koje su fokusirane na posebne grupe najviše pogođene nasiljem u porodici.

Centar za socijalni rad:

- pomaže žrtvama nasilja u porodici kroz ceo proces identifikacije, upućivanja, zaštite, koordinacije, rehabilitacije i reintegracije u društvo;

- pomaže žrtvama nasilja u porodici pružajući im socijalne usluge;
- pruža druge vidove podrške žrtvama nasilja u porodici kroz savetovanje i koordinaciju sa drugim relevantnim institucijama;
- upućuje žrtve nasilja u porodici na druge službe ako je potrebno;
- pruža zaštitu posebnim grupama žrtava nasilja u porodici, kao što su deca, osobe sa invaliditetom i starije osobe;
- podržava kampanje podizanja svesti žrtava nasilja u porodici o dostupnim socijalnim uslugama zaštite i reintegracije;
- povezuje se sa drugim članovima OKMNP kako bi se žrtve nasilja u porodici smestile u sigurne kuće radi zaštite od dodatnog nasilja;

Sigurna kuća za žrtve nasilja u porodici:

- pruža siguran i zaštićen prostor za žrtve nasilja u porodici;
- sprovodi istraživanje i dostavlja rodno raščlanjene podatke o žrtvama u sigurnim kućama;
- povezuje se sa drugim članovima OKMNP kako bi se olakšao pristup uslugama za žrtve nasilja u porodici i zalaže se za održivu podršku nakon što žrtve napuste sigurnu kuću.

Regionalna kancelarija za zapošljavanje:

- prijavljuje žrtve nasilja u porodici na evidenciju tražilaca posla i nezaposlenih lica;
- nudi podršku žrtvama pri zapošljavanju (ključna utvrđena potreba žrtava nasilja u porodici); omogućava im stručno osposobljavanje i pomoć kako bi se pripremile za konkurisanje za posao i ulazak na tržište rada;
- podiže svest među članovima OKMNP o povezanosti nasilja u porodici i nezaposlenosti i ekonomskih poteškoća sa kojima se suočavaju žrtve i njihove porodice.

Centar za porodičnu medicinu i zdravstvene ustanove:

- utvrđuju prve znake zlostavljanja potencijalnih žrtava nasilja u porodici, obezbeđuju žrtvama neophodno medicinsko i psihološko lečenje
- informišu žrtve i upućuju ih na relevantne pružaoce usluga u skladu sa standardnim operativnim postupcima;
- evidentiraju povrede i pripremaju pismene izveštaje o slučajevima kada to zahtevaju organi za sprovođenje zakona;
- primenjuju protokole medicinske nege;

- čuvaju poverljivost dokumenata o slučaju na osnovu Zakona o zaštiti ličnih podataka;
- obezbeđuju lečenje zavisnicima od droga i alkohola i psihosocijalno lečenje za počinitelje nasilja u porodici ako to zahteva sud;
- pružaju specijalizovanu obuku za medicinsko osoblje o radu sa slučajevima nasilja u porodici, uključujući i odgovornosti i zakonske obaveze;
- daju svoj doprinos sastancima OKMNP pružanjem informacija koje pomažu u izradi sveobuhvatnog plana za potrebe lečenja žrtava nasilja u porodici.

Lokalne organizacije građanskog društva koje se fokusiraju na nasilje u porodici, rodnu ravnopravnost i zaštitu prava ranjivih grupa (žene, deca, nevećinske zajednice i osobe sa invaliditetom):

- prikupljaju informacije koje su prijavile žrtve nasilja u porodici; obezbeđuju istraživanje i sprovode kampanje ili programe podizanja svesti o mogućem radu sa žrtvama nasilja u porodici;
- dele informacije o trendovima nasilja u porodici;
- podržavaju članove OKMNP u osmišljavanju i sprovođenju kampanja podizanja svesti u opštini;
- daju svoj doprinos sastancima OKMNP pružanjem opštih informacija o slučajevima nasilja u porodici, pri čemu obezbeđuju i poverljivost u određenim slučajevima.

Institucija ombudsmana:

- istražuje i rešava navodna kršenja ljudskih prava od strane vlasti, uključujući i maltretiranje žrtava nasilja u porodici od strane institucija;
- relevantnim institucijama daje preporuke za rešavanje problema ljudskih prava;
- prati rad OKMNP i utvrđuje potencijalne oblasti u kojima se mogu povrediti prava žrtve nasilja u porodici.

Uloga koordinatora OKMNP

Koordinator OKMNP je jedna od najvažnijih funkcija u ovom mehanizmu. Glavne odgovornosti koordinatora su:

- poziva članove OKMNP na sastanke, sastavlja zapisnik sa sastanka (ili dodeljuje/delegira zadatak), utvrđuje tačke delovanja proistekle iz sastanka i prati njihovo sprovođenje;
- podstiče prisustvo što većeg broja članova ili njihovih zamenika na sastancima, pridajući posebnu pažnju zastupljenosti svih sektora;
- obezbeđuje redovne interne komunikacione procese – kao što su zakazivanje sastanaka, povratne informacije o ostvarenim rezultatima, naručivanje izveštaja o napretku, itd.;
- izrađuje i završava opštinske strategije i godišnje akcione/radne planove OKMNP za zaštitu od nasilja u porodici i predstavlja ih skupštini opštini na odobrenje;
- podnosi tromesečne i godišnje izveštaje o funkcionisanju OKMNP opštinskom rukovodstvu, Agenciji za rodnu ravnopravnost i kosovskom koordinatoru za borbu protiv nasilja u porodici.

Kontrolna lista za koordinatora OKMNP

- Obezbediti i zalagati se za rodno ravnopravan sastav i ravnopravnu zastupljenost nevećinskih zajednica u strukturi OKMNP
- Organizovati i koordinisati redovne sastanke OKMNP
- Organizovati i koordinisati ad hoc sastanke OKMNP
- Predložiti i distribuirati dnevni red sastanaka OKMNP
- Obezbediti da lista učesnika bude dostupna i ažurirana
- Obezbediti da su usluge prevođenja dostupne
- Obezbediti da se zapisnici sa sastanaka vode i dele sa članovima OKMNP kako bi oni dali svoje komentare
- Obezbediti da se druga relevantna dokumenta blagovremeno dele sa članovima OKMNP
- Obezbediti prikupljanje i sastavljanje tromesečnih izveštaja o žrtvama nasilja u porodici kojima je pružena pomoć (i pri tome obezbediti poštovanje prava na privatnost)
- Prikupiti tromesečne narativne izveštaje od svakog člana OKMNP
- Predstaviti rad OKMNP višem rukovodstvu opštine i skupštini opštine
- Pripremiti tromesečne i godišnje izveštaje i podneti ih odgovarajućim institucijama
- Koordinisati procene potreba OKMNP
- Obezbediti integraciju procena potreba u plan rada i ciljeve OKMNP
- Koordinisati inicijative zagovaranja i sprovođenje aktivnosti podizanja svesti OKMNP
- Zagovarati obezbeđivanje opštinskog budžeta za funkcionisanje OKMNP
- Zagovarati obezbeđivanje sprovođenja preporuka OKMNP

VI SASTANCI OKMNP

Da bi propisno funkcionisali, članovi OKMNP moraju imati redovne unapred zakazane sastanke sa relevantnim tačkama dnevnog reda. Informacije u nastavku daju smernice za ove sastanke. Spisak nije konačan i potrebe pojedinih OKMNP mogu varirati. Spisak navodi smernice za sastanke, uključujući i korake koje treba slediti pre, tokom i nakon sastanka kako bi se obezbedila odgovarajuća dokumentacija i dalje aktivnosti.

Učestalost sastanaka OKMNP i učešće

- Sastanci OKMNP sa svim članovima treba da se održavaju najmanje jednom u tri meseca.
- Članovi OKMNP se mogu sastati i ad hoc ako je potrebno razgovarati o posebnim temama. Ad hoc sastanke može sazvati bilo koji član, uz prethodno obaveštenje.
- Sastanci članova OKMNP mogu se održavati u opštinskim ili drugim podesnim prostorijama.
- Opštinski prevodioci ili volonteri pružaju usluge usmenog i pismenog prevoda za potrebe sastanaka i logističkih usluga (vođenje zapisnika, sastavljanje izveštaja, itd.).

Napomena: *Kako se OKMNP ne fokusiraju na pojedinačne slučajeve, oni koji prvi pružaju pomoć (zastupnici žrtava, policija, osoblje sigurne kuće, CSR) možda će hteti da se sastanu zasebno kako bi razgovarali o pojedinačnim slučajevima, ali samo ako se obezbedi da su prava žrtve na privatnost i poverljivost zaštićena i u skladu sa zakonom.*

Pripreme za sastanke OKMNP

Koordinatori OKMNP ili njihovi zamenici vode proces pre sastanka prateći ove korake:

- konsultuju ostale članove OKMNP i odlučuju o svrsi i temama sastanka;
- određuju datum, vreme i mesto održavanja narednog sastanka OKMNP;
- pripremaju nacrt dnevnog reda i šalju ga imejlom ostalim članovima ovog mehanizma kako bi oni dali svoj doprinos; ažuriraju dnevni red i šalju njegovu konačnu verziju svim članovima OKMNP najmanje nedelju dana pre sledećeg sastanka, pozivajući ih da dodaju tačke dnevnog reda;

- pripremaju i prosleđuju relevantne dokumente, dobijene informacije i očekivane rezultate, najmanje jednu nedelju pre održavanja sastanka;
- određuju ko će izraditi zapisnik sa sastanka;
- obezbeđuju usluge pismenog/usmenog prevoda.

Održavanje sastanka OKMNP

Tokom sastanka, koordinatori OKMNP (ili njihovi zamenici) slede sledeće korake:

- počinju sastanke na vreme;
- dele listu učesnika;
- obezbeđuju da su usluge usmenog prevoda dostupne po potrebi;
- podstiču interaktivnu diskusiju;
- daju dovoljno vremena svakom učesniku;
- staraju se da se na sastanku vodi uravnotežena diskusija o statistikama, trendovima, zagovaranju i aktivnostima;
- ističu da svrha OKMNP nije da raspravljaju o pojedinačnim slučajevima na nivou lokalne politike, već da upute vođenje slučaja relevantnim institucijama (sa smernicama za zaštitu prava žrtava na privatnost).

Završetak sastanka OKMNP

Pre kraja sastanka OKMNP, koordinatori ovih mehanizama ili njihovi zamenici:

- rezimiraju sastanak;
- ocenjuju sastanak;
- pripremaju tačke delovanja;
- određuju okvirni datum, vreme i mesto održavanja narednog sastanka;
- kontaktiraju ostale članove da potvrde datum sledećeg sastanka.

Nakon sastanka OKMNP

- Koordinator šalje zapisnik sa sastanka na albanskom i srpskom jeziku ili drugim službenim jezicima na lokalnom nivou, u roku od jedne nedelje od održavanja sastanka.
- Komentari i dobijeni predlozi na nacrt zapisnika sa sastanka podnose se u roku od jedne nedelje.

- Opštinski prevodilac ili volonter koji tečno govori albanski i srpski ili neki drugi službeni jezik na lokalnom nivou prevešće zapisnik sa sastanka.

Rad OKMNP treba propisno dokumentovati, koristeći standardizovane obrasce za zapisnike sa sastanaka, kontrolne liste i svaku drugu vrstu dokumenata koji mu pomažu da strukturira svoj rad.

VII PRIKUPLJANJE PODATAKA, ANALIZA I IZVEŠTAVANJE

OKMNP treba da prikupljaju podatke i izveštavaju u svrhu:

- izrade lokalnih i preventivnih politika za borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, koje su zasnovane na činjenicama; podnošenja izveštaja o svojim rezultatima opštinskoj administraciji i centralnom multisektorskom koordinacionom telu;
- davanja preporuka lokalnim institucijama prilikom osmišljavanja različitih programa i politika (npr. socijalnog stanovanja, stručnog osposobljavanja) za žrtve/osobe koje su preživele nasilje u porodici, na osnovu prikupljenih podataka;
- praćenja trendova u njihovim opštinama kako bi se preporučile intervencije i izradile nove politike;
- pružanja podrške reintegraciji i osnaživanju žrtava/osoba koje su preživele nasilje u porodici;
- praćenja i ocene rada multisektorskog koordinacionog tela na lokalnom nivou.¹⁵

Redovno praćenje, prikupljanje podataka i analiza slučajeva, dešavanja i trendova u vezi sa nasiljem u porodici obezbeđuju odgovornost i kredibilitet rada OKMNP kod vladinih organa i donatora.

OKMNP treba da koristi ove informacije za izveštavanje o napretku, utvrđivanje izazova i rizika i obezbeđivanje institucionalne memorije. Pored toga, redovno izveštavanje povećava vidljivost rada OKMNP i obezbeđuje odgovornost.

Prikupljanje i analiza podataka

Prikupljanje podataka je ključno u borbi OKMNP protiv nasilja u porodici iz tri glavna razloga. Prvo, da bi podigli svest kreatora praktičnih politika i javnosti o ovom pitanju, OKMNP moraju imati tačne podatke o problemu. Drugo, davanje prioriteta prikupljanju podataka može podstaći prijavljivanje od strane žrtava ili svedoka. Konačno, prikupljanje

15 Multisektorski odgovor na RZN, Delotvoran i koordinisan način zaštite i osnaživanja žrtava/osoba koje su preživele RZN, UNFPA, 2015, <https://eeca.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Multisectoral%20response%20to%20GBV.pdf>

podataka će pomoći ovim mehanizmima da procene delotvornost postojećih politika i po potrebi promene pravac delovanja.

S tim u vezi, prikupljanje podataka raščlanjenih po polu i zajednici od ključne je važnosti za obezbeđivanje rodno osetljivog odgovora za osobe koje su preživele nasilje u porodici. Redovno prikupljanje, analiza i saopštavanje rodno raščlanjenih podataka ne samo da rasvetljava složenu situaciju, već i pruža vitalne informacije neophodne za osmišljavanje odgovarajućeg odgovora i dobrih odluka o politici.

Izveštavanje

Postoje dva nivoa važnog izveštavanja. Na prvom nivou, članovi OKMNP treba da podele institucionalne informacije i statistike o nasilju u porodici koje će pomoći ovim mehanizmima u njihovom radu. Na drugom nivou, OKMNP treba da izveštava o svojim sastancima i drugim poslovima, što će omogućiti kreatorima politika da donesu nove uredbe, zakone i politike za bolje rešavanje problema nasilja u porodici. Napominjemo da je učestalost izveštavanja predložena u daljem tekstu samo ilustrativna i da se može prilagoditi specifičnim potrebama određenih OKMNP, opština i relevantnih kreatora politika (kao što je predsednik opštine):

- Svaki član OKMNP treba da pripremi pismene tromesečne (ili učestalije) izveštaje o svom institucionalnom radu u vezi sa nasiljem u porodici, koje podnosi koordinadoru OKMNP i koji su fokusirani na ključne događaje, izazove, uspehe, aktivnosti (kao što je podizanje svesti) i statističke podatke koji bi pomogli ovim mehanizmima ili opštinskim zvaničnicima (videti Aneks 5 za primer tromesečnog izveštaja).
- Članovi OKMNP koji su direktni pružaoci usluga treba da prikupljaju rodno raščlanjene podatke o žrtvama nasilja u porodici i podnose mesečne izveštaje koordinadoru OKMNP.
- Ostali članovi OKMNP treba svaka tri meseca da dostave rodno raščlanjene podatke o drugim uslugama pruženim žrtvama nasilja u porodici (videti Aneks 5).
- Koordinator treba predsedniku opštine i zamenicima predsednika opštine da podnosi tromesečne i godišnje izveštaje, koji su fokusirani na rad OKMNP i stanje nasilja u porodici u opštini. Primerak izveštaja treba podeliti sa drugim članovima OKMNP.

- Koordinator treba da podnosi pismene tromesečne i godišnje izveštaje o stanju nasilju u porodici kosovskom koordinatoru za borbu protiv nasilja u porodici i Agenciji za rodnu ravnopravnost.
- Koordinator treba odbornicima skupštine opštine da dostavlja godišnje izveštaje o radu OKMNP i stanju nasilja u porodici u opštini.
- Koordinator takođe može podeliti izveštaje o radu OKMNP i sa koordinacionim mehanizmima za borbu protiv nasilja u porodici u drugim opštinama s ciljem da se prepoznaju najbolje prakse i zajednički problemi koji iziskuju pažnju centralnog nivoa.
- Izveštavanje tokom sastanaka može biti usmeno ili pismeno.
- U izveštajima OKMNP ne mogu se otkrivati nikakve lične ili privatne informacije (posebno u vezi sa pojedinačnim slučajevima).

VIII OBUKA I RAZVOJ KAPACITETA ČLANOVA OKMNP

Osnovna i napredna obuka o nasilju nad ženama i nasilju u porodici doprineće određivanju prioriteta, podizanju svesti i nalaženju adekvatnog odgovora na lokalnom nivou.

Svaki program obuke treba da obuhvati najbolje međunarodne standarde, pored relevantnih zakona i smernica za politiku. Predviđeni Nacrt zakona o borbi protiv nasilja u porodici treba dodatno da ojača i pojaśni pravni osnov za multiinstitucionalni koordinacioni mehanizam, kao što je OKMNP. Preciznije, novim zakonom treba predvideti jasniju zakonsku obavezu članova relevantnih institucija da učestvuju u OKMNP i propisati da ovi mehanizmi imaju adekvatan budžet za svoj rad. Kada se zakon usvoji i odgovarajući protokoli završe, treba ih uvrstiti u obaveznu obuku članova OKMNP.

Program obuke za članove OKMNP treba podržati relevantnim priručnicima za obuku o borbi protiv nasilja nad ženama. Priručnici za obuku mogu poslužiti kao alat koji nudi niz tema i omogućava interaktivno učenje. Zahvaljujući svojoj upućenosti u ovo pitanje, specijalizovane ženske organizacije građanskog društva mogu dati značajan doprinos izradi programa obuke, osmišljavanju priručnika o borbi protiv nasilja nad ženama i sprovođenju obuke. Program obuke omogućiće stručnim licima da bolje razumeju pojave nasilja nad ženama i nasilja u porodici, kao i dinamiku odnosa između žrtve/preživele osobe i počinioca. Kao što je navedeno u Obrazloženju uz Istanbulsku konvenciju, obuku o borbi protiv nasilja nad ženama treba podržati i ojačati jasnim smernicama koje utvrđuju standarde rada svakog člana OKMNP.

Članovi OKMNP treba da utvrde potrebe za obukom svojih pojedinačnih članova i zalažu se da se one uvrste u njihove planove rada. Vladine i lokalne institucije, međunarodne organizacije i OGD mogu ponuditi obuku fokusiranu na konkretne oblasti. Članovi OKMNP treba da pokažu posvećenost i pohađaju obuku kako bi se obezbedilo efikasno i rodno osetljivo pružanje usluga žrtvama/preživelima na osnovu njihovih potreba, istovremeno izbegavajući dalju ponovnu viktimizaciju.

Obuku za OKMNP treba podeliti na sledeće oblasti:

1. **Osnovna obuka** o nasilju nad ženama i nasilju u porodici, koja se fokusira na teme kao što su rodna ravnopravnost; vidovi nasilja nad ženama i nasilja u porodici; posledice po žrtve i zajednice; dostupne lokalne usluge za žene i decu žrtve rodno zasnovanog nasilja; zaštita prava žrtve na zaštitu poverljivosti i privatnosti u skladu sa domaćim pravom i međunarodnim standardima i najboljom praksom.
2. **Tematska obuka o borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici** može se fokusirati na nasilje nad ženama i nasilje u porodici nad osobama sa invaliditetom, ekonomsko osnaživanje žena u lokalnom kontekstu i pružanje usluga.
3. **Multisektorska obuka** o nasilju nad ženama i nasilju u porodici treba da se bavi multisektorskom koordinacijom OKMNP (kao što je koordinacija policije/tužilaštva); ulogom članova OKMNP; izradom rodno osetljive politike; uključivanjem zainteresovanih strana u regionalnu saradnju na lokalnom nivou; i standardima izveštavanja.

ANEKSI

Aneks 1: Pravni okvir i okvir praktične politike koji uređuje rad OKMNP

Kosovo je usvojilo nekoliko zakona i politika za rešavanje i poboljšanje institucionalnog odgovora na nasilje u porodici i nasilje nad ženama. Načelo rodne ravnopravnosti je Ustavom zagarantovano na Kosovu.

Član 22 Ustava Kosova omogućava direktnu primenu nekoliko međunarodnih instrumenata, uključujući Konvenciju o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena i Konvenciju Saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija). Nasilje u porodici, silovanje, seksualno napastvovanje, narušavanje seksualnog integriteta, prisilni brak i sakaćenje ženskih genitalija su krivična dela prema **Krivičnom zakoniku Kosova**.

Zakon br. 03/L-182 o zaštiti od nasilja u porodici (ZZNP) ima za cilj da spreči sve vidove nasilje u porodici kroz odgovarajuće zakonske mere. Međutim, zbog potrebe za jačom zaštitom od nasilja nad ženama i nasilja u porodici, Kosovo je u procesu donošenja novog zakona o sprečavanju i zaštiti od nasilja u porodici, nasilja nad ženama i rodno zasnovanog nasilja. Predviđeno je da novi zakon bude u skladu sa standardima Istanbulske konvencije, direktno primenljivim na Kosovu. Nacrt zakona ima za cilj i da uvrsti posebne zakonske odredbe koje će obezbediti pravilno uspostavljanje OKMNP.

Standardni operativni postupak za zaštitu od nasilja u porodici na Kosovu (SOP) usvojen je 2013. godine. Ovaj SOP precizira detaljne pravne i institucionalne uloge i odgovornosti glavnih institucija i OGD odgovornih za rad na slučajevima nasilja u porodici. Vladina ministarstva su pripremila sektorske standardne operativne postupke za zaštitu žrtava i preživelih od nasilja nad ženama i nasilja u porodici.

Kosovska strategija za zaštitu od nasilja u porodici 2022-2026 (KSZNP) predviđa radnje i mere za borbu protiv svih vidova nasilja nad ženama i nasilja u porodici i služi kao putokaz za uključivanje zasebne odredbe o multisektorskoj koordinaciji u novi zakon o sprečavanju i zaštiti od nasilja u porodici, nasilja nad ženama i rodno zasnovanog nasilja. Na kraju, Kosovo je usvojilo Program za rodnu ravnopravnost 2020-2024, koji sadrži posebno poglavlje o važnosti borbe kosovskih institucija protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, uključujući ulogu lokalnih multisektorskih koordinacionih mehanizama.

Aneks 2: Član 7 Konvencije Saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija)

Sveobuhvatne i koordinisane politike

Članom 7, stav 1, Istanbulske konvencije zahteva se od strana da osmisle i sprovede politike koje bi obuhvatale mnoštvo mera koje treba da preduzimaju različiti akteri i službe i koje, u celini gledano, nude holistički odgovor na nasilje nad ženama.

Stavom 2 se od strana traži da obezbede da se usvojene politike sprovede kroz delotvornu saradnju svih nadležnih službi. Primeri dobre prakse u nekim državama članicama pokazuju da se rezultati poboljšavaju kada službe za sprovođenje zakona, pravosuđe, ženske nevladine organizacije, službe za zaštitu dece i drugi relevantni partneri udruže snage u određenom slučaju, na primer, da bi uradili tačnu procenu rizika ili pripremili plan sigurnosti. Ova vrsta saradnje ne treba da se oslanja na verovanje pojedinaca u prednosti razmene informacija, već zahteva smernice i protokole koje treba da slede sve službe, kao i dovoljnu obuku stručnih lica o njihovoj upotrebi i koristima.

Kako bi se osiguralo da stručnost i stavovi relevantnih zainteresovanih strana, službi i institucija doprinose svakom kreiranju politike u ovoj oblasti, stavom 3 poziva se na uključivanje „*svih nadležnih aktera, kao što su državni organi, nacionalne, regionalne i lokalne skupštine i uprave, državne institucije za zaštitu ljudskih prava i organizacije građanskog društva*“. Ovo nije konačna lista aktera. U zavisnosti od potreba konteksta, ovom forumu se mogu pridružiti i drugi relevantni učesnici, na primer, ženske nevladine organizacije, migrantske organizacije, verske institucije, itd. Nacionalne institucije za zaštitu ljudskih prava označavaju institucije osnovane u skladu sa UN-ovim načelima unapređivanja i zaštite ljudskih prava za nacionalne institucije, koja su usvojena Rezolucijom Generalne skupštine Ujedinjenih nacija 48/134, iz 1993. godine. Kako nacionalne institucije za ljudska prava postoje u mnogim državama članicama Saveta Evrope, sastavljači Konvencije su smatrali da je važno uvrstiti ih na listu relevantnih aktera gde oni postoje.

Ova odredba ne sadrži obavezu osnivanja takvih institucija tamo gde one ne postoje. Uključivanjem nacionalnih, regionalnih i lokalnih skupština u ovu odredbu, sastavljači su nastojali da obuhvate različite nivoe ovlašćenja za izradu zakona u stranama ugovornicama sa federalnim sistemom. Jedan od načina da se obezbede elementi sveobuhvatne i koordinisane politike, s jedne strane, i uključivanje svih relevantnih institucija i službi s druge strane, bila bi izrada nacionalnih akcionih planova.¹⁶

¹⁶ Obrazloženje uz Konvenciju Saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (CETS br. 210) <https://www.coe.int/en/veb/conventions/full-list ?module=treati-detail&treatinum=210>

Aneks 3: Opis poslova Opštinskog koordinacionog mehanizma za borbu protiv nasilja u porodici (obrazac)

Kontekst

Opštinski koordinacioni mehanizmi za borbu protiv nasilja u porodici (OKMNP) su opštinska tela koja odražavaju sastav kosovskih institucija na opštinskom nivou sa ciljem da potpomognu veću međuopštinsku i institucionalnu saradnju i odgovor u pomaganju žrtvama nasilja u porodici. Oni takođe teže ka uspostavljanju holističkog i održivog pristupa zaštiti prava žrtava i jačanju i koordinisanju nastojanja za iskorenjivanje nasilja nad ženama i nasilja u porodici. Štaviše, rad OKMNP olakšava primenu pravnog okvira i okvira praktične politike i doprinosi sigurnosti, bezbednosti i dobrobiti žena i devojčica i muškaraca i dečaka, kao i reintegraciji i osnaživanju osoba koje su preživele nasilje u porodici.

Ciljevi i funkcije OKMNP:

- a) Poboljšati koordinaciju i saradnju između opštinskih institucija, pružalaca usluga, građanskog društva i nevladinih organizacija za ženska prava koje se bave radom, programima i aktivnostima u vezi sa nasiljem u porodici i nasiljem nad ženama.
- b) Obezbediti forum za detaljnu i tematsku razmenu informacija između institucija i razmatranje njihovih aktivnosti u vezi sa nasiljem u porodici s ciljem profesionalne razmene iskustava, utvrđivanja mogućnosti saradnje i izbegavanja preklapanja.
- c) Uočavati i analizirati trendove u vezi sa stanjem nasilja u porodici u opštinama u pogledu opasnosti od nasilja u porodici, posebnih slabosti i vrsta incidenata nasilja u porodici koji se mogu redovno događati.
- d) Utvrditi oblasti u postojećim pravnim dokumentima i dokumentima praktične politike, kao što su priručnici, smernice, propisi i zakoni, koje se odnose na rasprostranjenost nasilja u porodici i nasilja nad ženama, davati doprinos diskusiji i predlagati promene na osnovu svog iskustva u ovoj oblasti.
- e) Delovati u skladu sa inicijativama, istraživanjima i dokumentima koji se pripremaju u opštini i na Kosovu.
- f) Zalagati se za održive i integrisane kvalitetne usluge za osobe koje su preživele nasilje u porodici i nasilje nad ženama, zagovarati obezbeđivanje programa reintegracije i finansijsku podršku za sigurne kuće.

- g) Zalagati se za efikasan sistem nadgledanja pružanja usluga u vezi sa nasiljem u porodici od strane kosovskih institucija i drugih opštinskih i nevladinih struktura.
- h) Pripremati mesečne izveštaje o proceni stanja i prikupljati statistiku o žrtvama nasilja u porodici kojima se pruža pomoć.
- i) Potpomognuti i podržati inicijative za podizanje svesti namenjene različitim sagovornicima i javnosti radi sprečavanja nasilja u porodici i nasilja nad ženama.
- j) Koordinisati sprovođenje 16 dana aktivizma za okončanje nasilja nad ženama i nasilja u porodici u opštini.
- k) Podizati svest o različitim vidovima nasilja u porodici i nasilja nad ženama, i lobirati i podržati izradu odgovarajućih dokumenata o politici koji bi omogućili uspostavljanje jasnog sistema pružalaca usluga kao odgovor na svaki vid nasilja u porodici, u skladu sa zahtevima Istanbulske konvencije.

Sastav

OKMNP uglavnom čine sagovornici na lokalnom nivou, uključujući glavne opštinske pružaoce usluga u vezi sa nasiljem u porodici, opštinske predstavnike, nezavisne institucije, organizacije za prava žena i sigurne kuće za žrtve nasilje u porodici.

- Ovim mehanizmom koordiniše koordinador ili njegov zamenik.
- Članovi OKMNP učestvuju na redovnim sastancima.
- Ad hoc sastanke može sazvati bilo koji član, uz najavu od najmanje tri dana unapred.

Plan rada i izveštavanje

- Članovi OKMNP utvrđuju i procenjuju potrebe i probleme u vezi sa funkcionisanjem OKMNP.
- Članovi OKMNP pripremaju godišnji plan rada do kraja svake godine/početkom naredne godine. Plan rada se ažurira i revidira na osnovu potreba članova, promena u sastavu ove grupe i spoljnih faktora koji utiču na OKMNP.
- Na kraju svakog tromesečja, članovi OKMNP dužni su da koordinadoru podnesu tromesečne izveštaje.
- Na kraju svakog meseca, odgovarajući članovi OKMNP dužni su da koordinadoru dostave mesečnu statistiku o žrtvama nasilja u porodici kojima je pružena pomoć.
- Članovi OKMNP organizuju i sprovode aktivnosti podizanja svesti i razvijanja kapaciteta za druge opštinske predstavnike ili pripadnike zajednica.

- Članovi OKMNP, u tesnoj saradnji sa koordinatorom, zalažu se za obezbeđivanje zaštite, osnaživanja i reintegracije osoba koje su preživele nasilje u porodici.

Referentni dokumenti

Najbolji međunarodni standardi za ljudska prava i kosovski pravni okvir i okvir praktične politike usmeravaju rad OKMNP na sprečavanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici.

Završne odredbe

OKMNP može odlučiti da, prema potrebi, izmeni ovaj opis poslova.

Opština, xx. mesec 2023. godine

Aneks 4: Zapisnici sa sastanaka OKMNP za podršku koordinatoru OKMNP – obrazac

U izveštavanju sa sastanaka OKMNP treba se držati devet načela, posebno načela poverljivosti kada se izveštava o slučajevima, kako je navedeno u Smernicama. Sledeće tačke su predložene kao obrazac za sastanke OKMNP:

- i. Datum i mesto sastanka
- ii. Lista svih učesnika sastanka - ime, prezime, funkcija
- iii. Sažetak sastanka i pregled tačaka delovanja proisteklih iz prethodnog sastanka
- iv. Ključne tačke svih prezentacija – istaći glavne probleme koje su izneli predstavnici različitih institucija
- v. Naredne povezane aktivnosti
- vi. Datum sledećeg sastanka OKMNP
- vii. Aneksi *(po potrebi. Mogu sadržati mesečne i periodične izveštaje različitih članova OKMNP)*

Aneks 5: Obrazac za tromesečne izveštaje članova OKMNP i tromesečne/godišnje izveštaje koje priprema koordinator OKMNP

Opšti koncepti koje treba uzeti u obzir tokom pripreme tromesečnih izveštaja:

- Izveštaji treba da sadrže ključne poruke razumljive ciljnim grupama.
- Izveštaji treba da se zasnivaju na tačnim informacijama, uključujući činjenice i analizu aktivnosti nadgledanja/pružanja usluga odgovarajućih institucija.
- Treba da poštuju poverljivost prikupljenih informacija.
- Treba da integrišu rodni aspekt.

Model za tromesečni izveštaj članova OKMNP

i. Uvod

- Cilj, kontekst i rezime izveštaja – karakteristični za instituciju člana i nasilje u porodici.

ii. Razrada – Predmet

- Za instituciju/poslodavca člana dati pregled važnih dešavanja, navesti statističke podatke, relevantno zakonodavstvo, politiku i aktivnosti u vezi sa zaštitom žrtava nasilja u porodici.
- Analiza nalaza predstavljenih u izveštaju, glavna pitanja i potencijalna dešavanja u oblasti borbe protiv nasilja u porodici.
- Utvrđivanje trendova i obrazaca.
- Izveštavanje o izazovima utvrđenim tokom izveštajnog perioda.
- Aktivnosti koje su odgovarajuće institucije preduzele radi rešavanja utvrđenih izazova i problema.

iii. Zaključak, naredne povezane aktivnosti i preporuke

- Zaključak, sa narednim povezanim aktivnostima i preporukama

Model za tromesečni/godišnji izveštaj OKMNP koji je pripremio koordinator

Pregled izveštaja

- Sumirati rad/aktivnosti OKMNP.
- Sumirati stanje nasilja u porodici u opštini i sve ključne događaje/opštu statistiku.
- Rezime nalaza, zaključaka i glavnih preporuka.

Metodologija

- Metodologija korišćena za prikupljanje i predstavljanje podataka analiziranih u izveštaju.

Detalji izveštaja

- Pregled važnih dešavanja, statističkih podataka, relevantnog zakonodavstva, politike i aktivnosti u vezi sa nasiljem u porodici.
- Analiza nalaza predstavljenih u izveštaju i glavna pitanja i potencijalna dešavanja u oblasti borbe protiv nasilja u porodici.
- Utvrđivanje trendova i obrazaca.
- Izveštavanje o izazovima utvrđenim tokom izveštajnog perioda.
- Aktivnosti koje preduzimaju OKMNP ili određene institucije radi rešavanja utvrđenih izazova i problema.

Zaključak i preporuke

- Ključne stavke izveštaja.
- Naredne povezane aktivnosti i tačke delovanja.
- Preporuke za relevantne institucije ili druge članove OKMNP, po potrebi.

Aneksi (ako je potrebno)

UNITED AGAINST
GENDER-BASED
VIOLENCE

osce